

Juni 2007 - 21. årgang

Syndrom

Medlemsblad for Arbeidsmiljøskaddes Landsforening

**Dagbladjournalist
tildelt ærespris**

Side 7 og 14

A.L.F's ærespris 2007
er tildelt
Journalist Asle Hansen

TILSLUTTET
NORGES HÅNDIKAPFORBUND

Syndrom

Medlemsblad for Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (A.L.F)
Tilsluttet Norges Handikapforbund (NHF)

Besøksadresse:

Schweigaards gate 12

Postadresse:

Postboks 9217 Grønland, 0134 Oslo

Telefon 24 10 24 00 / 25 36

Telefaks 24 10 24 99

E-post helsekader@nhf.no

Kontaktperson i NHF:

Cathrine S. Korsnes

A.L.Fs internettside: www.alfnorge.no

Ansvarlig redaktør: A.L.Fs hovedstyre

Layout: Torill Older

Trykk: Allservice AS

Forsidefoto: Oddvar Petersen

A.L.Fs hovedstyre:

Leder:

Lars Kristian Hille

Postboks 168, 4502 Mandal

Telefon 38 26 11 65 / Mobil 91 30 88 73

Telefaks 38 26 55 62

E-post: kr-hil@frisurf.no

Nestleder:

Oddvar Petersen

Liakollveien 28 B, 1259 Oslo

Telefon 24 10 25 36 (kl 10 - 15)

Mobil 45 01 80 65

Telefaks 24 10 24 99

E-post: helsekader@nhf.no

oddvar.petersen@chello.no

Styremedlemmer:

Frode Steen Gunstensen

Moen, 6440 Elnesvågen

Telefon 71 26 50 82 / Mobil 99 74 66 72

Telefaks 71 26 50 82

E-post: frode@alfnorge.no

Jens Olav Solli

Gamle Sandvigs vei 21

4816 Kolbjørnsvik

Telefon 37 01 11 25 / Mobil 90 60 12 33

E-post: jensolli@start.no

Geir Werner

Norderhovgt. 34, 0654 Oslo

Mobil 92 82 06 75

E-post: geir.werner@chello.no

Varamedlemmer:

Jan Bjørn Isaachsen

Volkedalsv. 43, 4513 Mandal

Telefon 38 26 25 87 / Mobil 99 26 25 87

E-post: isaach@online.no

Marit Rokkones

Mariannestien 2, 7105 Statsbygd

Telefon 73 85 22 55 / Mobil 90 56 97 18

E-post: mrokk@broadpark.no

Jan Terje Biktjørn

4480 Kvinesdal

Telefon 38 35 45 65

E-post: jan.bik@c2i.net

Jan Erik Tandberg

Næpetrø. 11, 4790 Lillesand

Telefon 37 27 16 47 / Mobil 91 53 63 59

E-post: je-tan@online.no

Svein Bedin

Heggli, 7600 Levanger

Telefon 74 09 58 28 / Mobil 95 15 64 81

E-post: sve-bedi@online.no

Innhold

HMS-seminar hos Yara Industrial	6
Overrasket, stolt og glad	7
En annerledes 17-mai	8
Juridisk bistand for medlemmer av A.L.F	10
Lov om yrkesskadeforsikring – litt historikk	12
Årsmøtet	13
Hovedstyret informerer	14
Likemannskurs	16
Nytt fra lokallagene	18
Varsling om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen	22
Veiledningsarbeid	24
HMS-messe i Oslo	25
Arbeidsrelaterte smerter	27
LO: – Arbeidstilsynet bidrar til helseplager	28
Historisk database for trikloretyleneksponering	29

A.L.Fs hovedstyre

Leder Lars Kristian Hille
Medlem av fagrådet
Økonomi og administrativt ansvar

Nestleder Oddvar Petersen
Medlem av fagrådet
Media- og prosjektansvarlig

Styremedlem Frode Steen Gunstensen
Leder for redaksjonskomiteen

Styremedlem Jens Olav Solli
Lokallagskontakt

Styremedlem Geir Werner
Sekretær og A.L.F-arrangement

Varamedlem Jan Bjørn Isaachsen
Veiledning og forebyggende

Varamedlem Marit Rokkones
Pårørendekontakt

Varamedlem Jan Terje Biktjørn
Helsesituasjon for offshoreansatte og forebyggende

Varamedlem Jan Erik Tandberg
Måling, data, forebyggende og eksponeringsforhold for offshoreansatte

Varamedlem Svein Bedin
Forebyggende

Samhold gir styrke –

sier et gammelt ordtak, som har vært brukt i utallige sammenhenger, for å illustrere at det er i samhold vi både kan gi – og vise – vår styrke.

Så også for Arbeidsmiljøskaddes landsforening.

I perioden fredag 27. april til søndag 29. april avholdt vi vårt årsmøte i kombinasjon med likemanns/veiledningskonferanse.

Først av alt vil jeg, som gjenvalgt leder, takke for tilliten og lover å gjøre mitt ytterste i den kommende tiden – sammen med hovedstyret.

For alle deler av årsmøtet kan jeg bare si at dette må ha vært det beste og mest konstruktive årsmøte noensinne, og gir grobunn for en sterk og samlet organisasjon med vilje og evne til å ta fatt på fire nye år, med alle de utfordringer som ligger foran oss.

Under veiledningskonferansen fikk vi presentert den nye veiledningspermen. Den høstet godord i alle ledd. De som har arbeidet med dette har gjort en fantastisk jobb og vi har lagt en grunnmur som vil komme alle våre medlemmer til gode – i forhold til utredning og sikring av rettigheter til et verdig liv.

Permen er et verktøy som vil hjelpe alle våre veiledere/likemenn til å kunne gå rett på sak i stedet for å bruke utrolig mye tid på å spore opp informasjon i hvert enkelt tilfelle.

Før årsmøtet hadde vår redaktør for hjemmesiden, Bent Bentsen, lagt hele permen inn på hjemmesiden. Den ligger nå under et passordbeskyttet felt merket "Forum for veiledere" og vil dermed være tilgjengelig for alle som arbeider med dette – både i papirutgave og på Internett.

Ellers høstet vår hjemmeside og redaktøren mye skryt og vi kan så absolutt være stolte og fornøyde med denne. Vi ser meget positivt frem til den videre utviklingen av dette, for oss, meget viktige ansikt og informasjonsforum, både innad og utad.

Det er meget hyggelig å kunne fastslå at vår hjemmeside på Internett brukes av både private og det offentlige, og at den faktisk når frem til hele verden.

Valgene under årsmøtet var preget av det samme samhold som resten av årsmøtet, og valgkomiteens innstilling, med små justeringer, ble fulgt.

Årsmøtet valgte enstemmig å be den nye valgkomiteen om å se på styrets arbeidsform/struktur, og ikke minst forholdet til kontinuitet og nyrekruttering av styre- og utvalgsmedlemmer.

De vil også se på behov for nye/endrede valgperioder, samt behovet for delegering og opprettelse av nye utvalg i presserende saker – dette vil bli behandlet på årsmøtet i 2009.

Eller er en av de store utfordringer i kommende periode, uten tvil forhold

Lars Kristian Hille

det til utredningsapparatet i forbindelse med yrkessykdom/skade.

Dette er en sak som vil ha høy prioritet og vil bli en stor utfordring for oss alle, vi er pr. dato ikke fornøyd med hvordan utredningssystemet fungerer.

Også mulighetene for utvidet rehabilitering og mestring for våre medlemmer vil ha fokus, og vi er allerede i gang med saker av stor interesse i denne sammenheng.

Ellers er det mitt inderlige ønske at denne perioden blir preget av konstruktiv tenkning og arbeid, samt at vi skal knytte hele foreningen tettere sammen om våre felles mål – og vi skal arbeide hardt for å lykkes.

God sommer til dere alle!

Tegn abonnement på SYNDROM

Tidskrift for Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (A.L.F)

Navn _____

Adresse _____

Postnr/-sted _____

Fire nummer i året. Abonnementspris kr 250,- pr. år.
Sendes A.L.F, Postboks 9217 Grønland, 0134 Oslo

Frode Steen Gunstensen

”Veien stopper ikke her, den starter her”

Jeg er glad i denne historien som jeg nå skal fortelle. Den har gitt meg mange refleksjoner og tanker. Tanker som har fått meg til å se på hendelser og situasjoner på en litt annerledes måte. Fra en annen og mer positiv synsvinkel.

Det var en delegasjon her et sted i landet, som skulle planlegge og studere infrastrukturen i en landsdel. På en av sine reiser i landsdelen, kom de til et sted langt ute i ødemarken, ja så langt vekk var det fra sivilisasjonen at veien ikke gikk lenger. Den stoppet der i den lille bygda. Det var ikke så mange som bodde der, og et av delegasjonsmedlemmene spurte en av dem hvordan det var å bo på et sted der veien slutter. Beboeren tittet forundret på han og sa: ”Veien stopper ikke her, den starter her.”

Livet stopper ikke opp selv om mange kan synes det av og til. Når man kjemper og plages i livet, kan man kanskje tenke at man ikke klarer det lenger. Man er nok ikke da klar over at det mest sannsynlig bare er et vendepunkt

i livet. Man kan vende livet fra noe negativt til noe positivt. Det finnes nemlig alltid en motpol til det negative og det vonde, nemlig det positive og det gode. Så uten det negative så hadde det ikke vært noe positivt.

Til og med midt på natten, når det er mørkt og kaldt ute, så finnes det steder på jorden der solen skinner og gir varme. Det må også få oss til å forstå og lære, at når vi selv er i lyset og har det varmt og godt, så finnes det andre som samtidig har det vondt. La oss tenke på det og være takknemlige når vi befinner oss i lykken.

Ja, for å forstå dette på din positive måte, så er det nødvendig i alle fall å kunne se situasjoner fra en annens synsvinkel, og da kan vi, og er i stand til å gjøre de riktige handlingene.

Det er slike tanker vi bør ha for å kunne hankes med lidelser. Det å kunne hankes med lidelser av den ene eller andre sorten, gir livet mening, og det igjen gir oss styrke.

Ja, dette enkle, vise og selvfølgelige svaret fra beboeren ga forhåpentligvis også delegasjonsmedlemmene en tankevekker, akkurat som historien har gjort med meg.

Det er her veien begynner, det er nå framtiden starter, og det er du, i dag, som kan gjøre noe med den for deg og meg og dine.

Lev vel mine venner, og lev livet i riktig retning.

Utgivelsesdatoer for Syndrom i 2007

Blad nr 1 - mars, uke 9

Blad nr 2 - juni, uke 25

Blad nr 3 - september, uke 39

Blad nr 4 - desember, uke 51

Frist for bidrag er 4 uker før.

Følger du med på A.L.Fs nettsider - www.alfnorge.no?

Arbeidsgivers ansvar for sykdom og skade som ikke blir godkjent som yrkessykdom/-skade etter folketrygdloven

Enhver arbeidsgiver/dens forsikringsselskap er ansvarlig for økonomisk tap og fysisk eller psykisk skade/sykdom forårsaket av arbeidsulykke, jfr. yrk.sk.l. §11, 1. ledd nr. 1 og skade og sykdom som i medhold av folketrygdloven § 13-4 er likestilt med yrkesskade, jfr. yrk.sk.l § 11, 1. ledd nr. 2.

Dette er rimelig selvsagt og godt kjent av de fleste i dag.

Men det som er mindre kjent er at også "annen skade og sykdom, dersom denne skyldes påvirkning av skadelige stoffer eller arbeidsprosesser" også er erstatningsberettiget, jfr. yrk.sk.l § 11, 1. ledd nr. 3.

Dette medfører at arbeidsgiver/dens forsikringsselskap også er ansvarlig for skader/sykdom som ikke er godkjent som yrkesskade/yrkessykdom etter folketrygdloven, dersom skaden eller sykdommen skyldes "påvirkning fra skadelige stoffer eller arbeidsprosesser".

Dette vil ofte gjelde forhold som f. eks. periodontitt. Dette er en tannkjøtt sykdom mange med lang erfaring fra bakeri eller lignende kan få. Denne sykdommen er ikke en såkalt "listesykdom" etter folketrygdloven.

Men dette vil også kunne gjelde en rekke andre sykdommer som er forårsaket av arbeidet.

I samme kategori kommer en del psykiske sykdommer, noen former for lungesykdommer og hydraulikkoljeskader.

Det blir dermed ikke nødvendigvis avgjørende å få sykdommen godkjent av trygdekontoret, det blir nok mer viktig å få sannsynliggjort at sykdommen skyldes skadelige stoffer eller skadelige arbeidsprosesser.

Dette betyr, kort fortalt, at det er meget viktig å melde alle skader/sykdommer man mener skyldes arbeidet, til arbeidsgivers forsikringsselskap, selv om man ikke har fått godkjent sykdommen/skaden som yrkessykdom/yrkesskade.

Utgifter til juridisk bistand ifm. slike saker vil som vanlig måtte dekkes av arbeidsgiver eller dennes forsikringsselskap. En annen mulighet er å søke om fri rettshjelp, noe mange vil ha krav på om man er innvilget rehabiliteringspenger, attføring, uførestønad eller uførepensjon.

Men det viktigste er nok at man får god og kvalifisert hjelp av en advokat som har god og lang erfaring innenfor disse rettsområdene.

Med vennlig Hilsen

Advokatfirmaet Nidaros DA
Bjørn M. Brauti

**Redaksjonen har tidsfrister som vi må
forholde oss til slik at du skal få bladet
til annonsert tid.**

**Nummer 3-2007 skal være ute hos
leserne i september, uke 39.**

**Vi må ha eksterne bidrag 4 uker før
dette, senest uke 34.**

Red.

Utvalgt samarbeidspartner for A.L.F

ADVOKATFIRMA

Wangensteen, Wigemyr & Co DA

Firmaet er blant de største advokatfirmaer på Sørlandet. Våre 11 erfarne advokater yter bistand innenfor de fleste rettsområder:

Alminnelig forretningsjus * Fast eiendoms rettsforhold
Odelsrett * Bygge- og reguleringsaker * Bøbehandling
Erstatningsrett-personskade * Yrkesskader/-sykdommer
Forsikringsrett * Trygderett * Strafferett * Arbeidsrett
Skatte- og avgiftsrett * Familie, arv og skifte

Våre advokater:

- * Reidar Wangenstein
- * Helge Wigemyr
- * Erik Eriksen
- * Yngve Andersen
- * Kai Knudsen
- * Sverre Ellenes
- * Johan F. Gjesdahl
- * Ivar Sveen
- * Bjørgulv Rygnestad
- * Anita Jarvoll Hekneby
- * Erik Ottemo

Telefon 38 17 87 10 – Faks 38 02 04 58

Vestre Strandgt. 32, pb. 716, 4666 Kristiansand

ADVOKAT GRUPPEN
SAMARBEIDENDE ADVOKATER
TØNSBERG-SKIEN-ARENDALE-KRISTIANSAND-LISTA

HMS-seminar hos Yara Industrial

Av Michael B. Lehfeldt, Dipl. rer. pol
Avdelingsleder Miljø Yara Industrial
HMS-Rådgiver

14. mars hadde Yara for første gang invitert til et HMS-seminar i sine lokaler i Oslo for å drøfte toksiske gasser med fokus på hydrogensulfid (H₂S).

Representanter fra Statens Arbeidsmiljøinstitutt (STAMI), fra Arbeidstilsynet, fra A.L.F Norge og fra Dräger holdt innlegg for å beskrive aspekter relatert til temaet. Også samarbeidspartnere og ledere fra tekniske etater i Tønsberg kommune og Øvre Eiker kommune var invitert for å dele sine erfaringer.

Yara, ved forfatteren, innledet dette første HMS-seminaret i regi av bedriften ved å dele erfaringer fra de mange kartleggingene som er blitt gjennomført i de senere år. Felles er ofte at virksomhetene er, eller har vært, utsatt for toksisk gass i lang tid uten nødvendigvis å være klar over dette. Foredraget konkluderte med at det er et behov for mer og gjentatt informasjon og opplæring for både utsatte ledere og arbeidstakere.

Kari Heldal fra STAMI beskrev de helsemessige effektene av å ha vært utsatt for hydrogensulfid med mye fokus på skader av nervesystemet som nedsatt hukommelse og innlæringsvikt, unormal trøtthet og hodepine, nedsatt initiativ og svimmelhet samt skjelving på hendene og følsomhet for sterke lukter. Det ble påpekt at helsemessige effekter vil også kunne inntreffe ved nivåer under 10 ppm, som er administrativ norm med takverdi i Norge.

Foran fra venstre:

Ove Bergersen (Universitet for Miljø og Biovitenskap), Jon Stiansen (Clean Airs Systems), Jürgen Weissenberger (Yara Forskningsentrum), Andre Køste (Dräger Safety),

Bak fra venstre:

Michael Lehfeldt (Yara Industrial), Oddvar Petersen (ALF Norge), Fred Gunnar Eide (ALF Offshore), Jan Erik Tandberg (ALF Hordaland), Gry E B Koller (Arbeidstilsynet), Stein D. Moen (Øvre Eiker Kommune), Tove Utgård (Yara Industrial), Jørgen Fidjeland (Tønsbergfjordens Avløpssekskap), Knut Pflug (Clean Air Systems) Ikke på bildet: Kari Heldal (Statens Arbeidsmiljøinstitutt)

Gry Koller fra Arbeidstilsynet Indre Østland drøftet de legale forpliktelsene i henhold til Arbeidsmiljøloven og Internkontrollforskriften. Her ble det antydnet at arbeidstakere ikke alltid er klar over sine rettigheter, med tanke på arbeidsgiverens omsorgsplikt. Arbeidstakere bør sette seg sammen med lederen og påpeke mulig usikre forhold. Arbeidsgiveren har da en forpliktelse til å foreta relevante kartlegginger, samt å treffe tiltak for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø.

Oddvar Petersen fra Arbeidsmiljøskaddes Landsforening beskrev hvor krevende det er å bli anerkjent som yrkesskadet. I sitt innlegg ga Oddvar et tankevekkende bilde av den onde sirkelen hvor arbeidstaker, kolleger og ledelsen og ikke minst familien, blir utsatt for psy-

kososiale konsekvenser som ofte blir undervurdert eller oversett.

Drägers Andre Køste informerte om de tekniske mulighetene å måle og dokumentere forekomsten av toksisk gass. Det ble påpekt at kostnadsnivå og funksjonaliteten av slikt utstyr har hatt en svært hyggelig utvikling de senere år sett med brukernes øyne.

Avslutningsvis informerte Jørgen Fidjeland fra Tønsbergfjordens Avløpsutvalg og Stein D. Moen fra Øvre Eiker kommune om sine erfaringer med Yaras Nutriox-konsept for å forhindre toksisk gass på en biologisk måte.

Etter de positive tilbakemeldingene fra seminaret vil Yara vurdere å gjenta arrangementet.

Overrasket, stolt og glad

- Først ble jeg veldig overrasket over å finne brev i posthylla som sa at jeg hadde vunnet denne prisen. Det var totalt uventet. Så ble jeg stolt og utrolig glad. Det er med stor æresfølelse jeg mottar denne flotte bronseskulpturen. Det er rørende å få et slikt bevis for at journalistikken jeg har bedrevet de senere årene faktisk oppleves som betydningsfull for dem jeg skriver om.

- Jeg er blitt fortalt at A.L.F-styrets vedtak om å gi meg denne prisen kom etter innspill fra flere medlemmer rundt om i landet. Det varmer ekstra godt.

- Jeg har stor respekt for den innsatsen og det likemannsarbeidet ALF legger ned i kampen for rettferdighet for arbeidsmiljøskadde. I mitt arbeid har jeg hatt stort utbytte av et nært og godt samarbeid med foreningen.

- Jeg har oppdaget at myndighetene har hatt og fremdeles har altfor dårlig kontroll med kjemisk helsefare i industrien. Du kan gå inn i en hvilken som helst kjemisk industri og finne lik i lasten. Det er dette

Journalist Asle Hansen, Dagbladet.

jeg håper å kunne bidra til å forandre på gjennom journalistikken.

- Denne prisen skal være til inspirasjon. Det blir mer arbeidsmiljøstoff fra min hånd.

Asle Hansen

Jubileumsgave til A.L.F

Leder i A.L.F, Lars Kristian Hille takker Sentralstyremedlem Arne Lein for jubileumsgaven fra NHF. (Foto: Jan Arne Dammen)

Arbeidsmiljøskaddes Landsforenings hovedstyre vil få rette en varm takk for den flotte 20-års jubileumsgaven som ble overrakt oss i forbindelse med vårt årsmøte 28. april.

*For hovedstyret
Oddvar Petersen
Nestleder*

En annerledes 17-mai

Vi holdt på å rydde sammen de siste restene etter denne dagens camping. Vi hadde valgt å dra ut til campingvogna på nasjonaldagen, fordi vi ikke følte noen tilknytning til byen vi bodde i, dessuten var det fint vær, så vi så det bare som en ekstra fridag i grunnen. Campingplassen på svenskekysten var så godt som tom for folk, de fleste hadde dratt hjem. Og det var god plass til eventuelle nye besøkende. Ikke så mange hadde startet campinglivet ennå.

De kom senere.

Med ett ble stillheten flerret av en bil som kom nedover veien mot oss, skramlende og med et bråk så vi umiddelbart trodde at det var fulle folk.

Det var en gråhvit kassevogn, medtatt som Metusalem.

Vi håpet i vårt stille sinn at bilen ville kjøre forbi oss og finne seg en plass for seg selv.

Men denne karen var helt tydelig av den selskapssyke sorten. Han plantet skramlekjerra si kloss opp til arealet vårt.

Noen sang. O sole mio - -! Her var det ikke snakk om italiensk aksent! Det var italiensk!

Bilen stoppet på en måte så en skulle tro det var for siste gang. Vi så allerede for oss kranbilen komme for å forstyrre idyllen her på Ylserød.

En svartmusket mann i 50-åra hoppet ut av bilen med et hjertevarmt smil og hilste og vinket. Den kjølige maikvelden hadde fått et anstrøk av sydens sol.

Han begynte å rigge til bilen med en åpen klaff på ene langveggen. Skulle han selge noe? Mest av alt minnet bilen om den første fish & chips-bilen her i Ålesund, den som sto ved Hellebroa da jeg var barn.

Han satte i gang med en ny italiensk arie og skramlet med kasse-roller og kopper og kar i et frydefullt spetakkel. Jeg var sikker på at han kom til å knuse noe!

Han vekket nysgjerrigheten vår og vi lo litt av denne merkelige fyren som kom her og trodde han skulle "make friends" med oss kalde nordboere bare ved å synge italiensk opera!

Jo, han var virkelig eksotisk og annerledes og vi begynte å bli redd for at han skulle stoppe oss i å kjøre hjem - nå! Klokka var seks.

Tiden var moden for en aldri så liten hilse på! Ansiktet var magert og han strålte opp i et hjertelig rynkete smil som bare italienerne kan - tror jeg.

Han var selger. Han solgte noe han kalte italiensk keramikk, som vi ved nærmere øyesyn fant ut var billige nipsgjenstander. Han fortalte at han reiste to ganger i året til Norge for å selge sine figurer. Og ellers i året gjorde han lite. Han tjente nok med disse to turene. Hva skulle han med mer?

Han var gift med sin Maria (selvfølgelig) og hadde seks barn. Selv het han Ferrari (hva ellers?) Og vi fikk visittkort som bekreftet historien.

Han slo seg på bringa, som en trøndersk Bør Børson, og fikk

det til å lyde som om han var en velhavende mann, men etter bilen å bedømme, ut ifra sunnmørsk vurdering, så ville sosialkontoret her i byen sett det som sin soleklare oppgave å hjelpe han.

Det var slik vi så det.

Selv var han rik. Han hadde jo seks barn og en fantastisk kone! Hva i all verden skulle en mann med mer for å være lykkelig? Han hadde tak over hodet og flott bil(?) og sol hele sommeren og vel så det. Han sultet ikke, og led ingen annen nød. Han oste av selvtillit og - vissheten om at han var velkommen ved vår vogn.

Og vi skulle spise middag med han, spagetti "the italian way". Ordet nei, forsto han ikke. At vi ikke hadde tid var et ukjent begrep. Vi kunne kjøre hjem når han hadde fått vist oss sine italienske kokekunster og gjestfrihet.

Vår engelsk var et hakk bedre enn hans. Med min manns kjennskap til italiensk fra tiden til sjøs og vår til sammen haltende engelsk tilbrakte vi tre timer på en campingplass i Sverige på nasjonaldagen vår sammen med en taletrengt og selskapssjuk italiener som bare var så altfor velmenende i sin iver etter å vise sin gjestfrihet. Han var hjertevarm langt inn til ryggmargen på en slik måte at man ikke kunne avspise han. Ikke på noen måte.

Og vi ble noen erfaringer rikere. Vi lærte noe om kommunikasjon, om gjestfrihet og om vår egen mangel på åpenhet.

Og vi lærte noe om både fattigdom og rikdom.

Inn igjen i bilen. Ny skramling og ny sang. Det begynte å lukte godt.

Stolt som en hane kom han ut med sin spagetti, lite kokt som seg hør og bør på italiensk, med kokte tomater i som saus. Etterpå var det dansk brød som visstnok skulle være veldig bra og en merkelig sort pølse (smør fantes ikke) som var helt svart. Vel, vi måtte venne oss til smaken, det var sikkert, for den var desidert ny.

Etterpå var det kaffe. Og det var ikke dette skvipet som vi tyller i oss hele dagen, nei dette var mokka kaffe de luxe. Den var ramsterk! Jeg tror vi ble dårlig i magen etterpå begge to. Og så var det likør etterpå.

Vel, føreren av bilen måtte stå over, så det ble jeg og Ferrari som fikk smake likør. Men vi kunne få vin?! Vin kunne han drikke mente han, selv om han skulle kjøre bil. Han kjente nok ikke til norske trafikk- og alkohollover? Å jo da, det gjorde han så visst.

Han kunne fortelle om de gangene han hadde blitt tatt i tollen for å smugle vin. Han hadde med seg x antall vinflasker på disse Nor-gesturene sine. Det var hans drikke til maten må vite! Det var ikke lett å få tollerne til å skjønne at dette var en livsstil i Italia og ikke noe smugling. Bilen ble tømt for all medbrakt vin. Han var ikke blid, og han skjønte ikke nordmenn og tollere. Han skjønte ikke denne totale mangel på forståelse og respekt for hans levesett. Og han skjønte ikke denne mangelen på

livsglede. Selv sprudlet han som om hver dag var en fest, og som om denne dagen var helt spesiell og vi var hans spesielle venner! Hvordan kunne det ha seg at vi etter hvert følte at det var vi som var på besøk hos han, og ikke omvendt?

Når vi nå var ”blitt kjent” med hverandre, kunne han snakke om denne situasjonen som var her og nå. Om oss tre som satt her.

- Ville dere ha tatt kontakt med meg om ikke jeg hadde parkert like ved siden av dere?

- Vi måtte motvillig innrømme et nei.

- Hadde vi ikke hatt det ganske koselig i kveld?

- Jo, vi hadde det, ganske interessant og utvilsomt koselig hadde vi hatt det.

- Hvorfor er dere da så redde for å snakke med fremmede, dere nordmenn?

- Hva svarer man på et slikt spørsmål? Vi hadde ikke noe svar å gi han.

Men da vi endelig dro hjem var det heller motvillig. Ferrari hadde omvendt oss til varme i den kjølige

mai-kvelden. Han fikk en varm klem med på veien.

Og vi rakk tidsnok hjem til rekkehuset vårt og senga vår og livet vårt.

Og Ferrari skrangler nok ennå rundt på norske veier og selger sin keramikk og sjarmerer i senk norske campingturister og gjør livet deres om til en fest. Og så drar han hjem til sin Maria og de seks ungene og lever et slaraffenliv resten av året.

For slik kan man ha det når man er rik!

*Anne-Grethe Fure
Syndroms korrekturleser*

Anne-Grethe Fure

Hei, her er jeg igjen for å minne deg på at du må huske å ta en pause når du leser Syndrom, og tenke etter om du kanskje har en kommentar til noe av det du har lest. Se i bladet hvordan du kommer i kontakt med redaksjonen.

Juridisk bistand for medlemmer av A.L.F

Advokatfirmaet Krogstad ANS har inngått samarbeidsavtale med A.L.F. Samarbeidsavtalen har som formål å etablere et samarbeid til beste for A.L.F og dens medlemmer.

Vi vet at mange medlemmer er engstelige for å kontakte advokat i forbindelse med sin sak, i frykt for å pådra seg betydelige utgifter til juridisk bistand. Konsekvensen av at man ikke tidsnok tar kontakt med advokat, kan i verste fall medføre bortfall av et eventuelt erstatningskrav, med påfølgende økonomisk ruin for den skadelidte.

Advokatfirmaet Krogstad ANS ønsker derfor med dette å redegjøre kort for hvilke fordeler medlemmer av A.L.F har etter samarbeidsavtalen i forbindelse med yrkesskade- og/eller yrkessykdomssak.

Medlemmer av A.L.F har rett til en vederlagsfri førstegangskonsultasjon for gjennomgang og vurdering av hvorvidt eventuell videre saksbehandling er å anbefale.

I utgangspunktet vil ansvarlig selskap dekke utgifter til juridisk bistand i forbindelse med ansvarsspørsmålet. I de tilfeller ansvarlig selskap ikke dekker kostnader til juridisk bistand og fritt rettsråd eller fri sakførsel ikke er innvilget, vil medlemmer av A.L.F nyte godt av reduserte timesatser. I slike tilfeller skal medlemmet på forhånd informeres skriftlig i hht. advokatforeningens krav om oppdragsbekreftelse.

Medlemmets rett til en vederlagsfri førstegangskonsultasjon innebærer at medlemmet uten frykt for advokat-

kostnader får en trygg og kompetent vurdering av sine eventuelle krav.

Advokatfirmaet Krogstad ANS håper dette vil bidra til at skadelidte tar kontakt for en uforpliktende samtale så tidlig som mulig for å ivareta medlemmets rettigheter og sikre eventuelle krav.

Advokatfirmaet Krogstad ANS

Geir Morten Løkken
Advokat

Har du en eller flere i din omgangskrets som du har mistanke om kan ha et uheldig arbeidsmiljø omgitt av helseskadelige stoffer?

**Tips dem om A.L.F
www.alfnorge.no**

A D V O K A T F I R M A E T
KROGSTAD
A N S

Utvalgt samarbeidspartner for A.L.F

**Spesialister innen personskade-
erstatning, forsikring og trygd**

MNA

Advokat Harald Krogstad
Advokat Geir Morten Løkken
Advokat Olav Kuvås
Advokat Ola Kvernes
Advokat Erik Widerøe
Advokat Roy Gunnar Johansen
Advokat Anita Rian Lykken
Advokatflm. Hans Petter Wisth
Advokatflm. Jo Gjestvang

Besøksadresse:
Schreinergården,
Olav Tryggvasonsgate 30,
Trondheim

Postadresse:
Postboks 746, 7407 Trondheim

Epost: post@krogstad.no
Web: www.krogstad.no

Telefon: 73 84 19 00 Telefaks: 73 52 67 30
Kontonr. 9051.05.01720 Foretaksnummer: 971 592 656

Yrkesskadet

Når man blir yrkesskadet og endelig har fått en lege til å forstå at skadene skyldes forhold på arbeidsplassen, begynner problemene for alvor. Deretter virker det som om det er arbeidstakeren som må bevise at skadene faktisk skyldes arbeidsforholdet, les: arbeidsmiljøet.

I følge Lov om arbeidervern og arbeidsmiljø er det arbeidsgiveren som skal dokumentere om arbeidsmiljøet er i henhold til gjeldende lover og regler, og at arbeidsmiljøet skal være av en slik karakter at arbeidstakerne ikke skal utsettes for helseskadelige belastninger. Målet er et fullt forsvarlig arbeidsmiljø, samlet sett.

Men Lov om arbeidervern og arbeidsmiljø har nå vært i kraft siden februar 1977, og på tretti år er den fremdeles ikke forstått av mange arbeidsgivere og helsepersonell.

Når man først er skadet skal man gjennom systemet. Yrkesrettet attføring skal prøves for å se om man har noe restarbeidsevne. I dag er Aetat og Trygdeetaten slått sammen til Nav. Selv om spesialisterklæringene var tydelige i sitt budskap, var det mitt tidligere yrke som var lagt til grunn for attføringsforsøk og yrkeseksponeringer til skadelige stoffer.

Ingen vil ta ansvar for mangler i arbeidsmiljøet, verken Nav, hospiteringsplassen eller fremtidige arbeidsgivere. Samtlige instanser ser ut til å være fritatt for ansvar, og den yrkesskadde sitter igjen med svarteper, uansett hvor han snur seg virker det som.

Man har ikke lov å påføre arbeidstakerne yrkesskader!

Det er fristende å skylde på saksbehandlingsfeil her, fordi betydningen av arbeidsmiljøet for yrkesskadde arbeidstakere lett blir forvekslet med andre tilstander på arbeidsmarkedet. Klagene faller for døve ører i alle ledd, og meningsløse tiltak iverksettes i attføringens navn. Skadelige arbeidsmiljøer flourer fordi mange leger unnlater å rapportere yrkesrelaterte skader på skjema 154b eller 154c. Jeg viser til § 22 i Loven om arbeidervern (Arbeidsmiljøloven) om legens meldeplikt.

Har man for eksempel hodepine, får man høre at det er migrene. Har man konsentrasjonsproblemer blir dette til dysleksi og lærevansker. Dette forenkler rapporteringen til de involverte instanser. Den yrkesskadde latterliggjøres gjentatte ganger og oppfordres til å gi opp sitt korstog. Yrkesskader som ikke blir rapportert, blir heller ikke undersøkt av Arbeidstilsynet. Dermed blir ikke bedriftens internkontroll-system kontrollert.

I etterkant av underrapportering av det faktiske forholdet, og om man havner på uføretrygd fordi yrkesrettet attføring blir iverksatt på feil premisser, vil den yrkesskadde i mange tilfeller oppleve problemer med å få dekket sitt erstatningskrav. Dette gjelder enten det er fra Nav eller eventuelle forsikringselskaper. Det er vanskelig å få en advokat til å ta på seg en sak som de færreste forstår i utgangspunktet.

Til de yrkesskadde oljearbeiderne og journalisten Asle Hansen vil jeg rette en stor takk. De har satt navn på de yrkesrelaterte skadene som slettes ikke skyldes migrene, hodepine eller dysleksi hos arbeidstakerne. Stå på videre.

Med vennlig hilsen

Yrkesskadet skattebetaler

Nye medlemmer

**Syndrom ønsker alle nye medlemmer velkommen
til Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (A.L.F)**

Oslo/offshore	77	Telemark	4	Sør-Trøndelag	6
Akershus	5	Aust-Agder	0	Nord-Trøndelag	1
Østfold	0	Vest-Agder	0	Nordland	0
Hedmark	1	Rogaland	2	Troms	0
Oppland	1	Hordaland	2	Finnmark	0
Buskerud	2	Møre og Romsdal	3		
Vestfold	0	Sogn og Fjordane	0	Totalt	104

Lov om yrkesskedeforsikring – litt historikk

Av advokat Leon Larsen
Bergen

Etter at Lov om Yrkesskedeforsikring har vært i kraft i vel 18 år kan det være av interesse å kaste et raskt tilbakeblikk på utviklingen.

Så langt tilbake som i 1894 fantes det en lov om ulykkesforsikring for arbeidere i fabrikker, og i 1915 fikk man en lov om ulykkesforsikring for industriarbeidere og i 1931 en lov om ulykkestygd for industriarbeidere.

Men først den 12. desember 1958 fikk man en mer omfattende lov om yrkesskadetrygd. I korthet gikk denne ut på at den som var skadet på arbeidsstedet i arbeidstiden hadde krav på stønad.

Imidlertid var betingelsene for å få ”stønad” svært så strenge. § 42 i loven omhandles arbeidsgiver og tredjemanns ansvar m.v., og under paragrafens punkt 2 a og b regnes det opp noen litt spesielle bestemmelser.

I punkt c står hovedbestemmelsen og den lyder slik:

”c. For øvrig har en arbeidsgiver eller arbeidstaker erstatningsansvar bare for skader han har voldt forsettlig eller grovt uaktsomt. For dette ansvar hefter alene skadevolderen personlig”

Arbeidsgivers ansvar begrenser seg således til skade han personlig har påført en ansatt ”forsettlig” eller ”grovt uaktsomt”.

At noen arbeidsgiver skulle påføre en ansatt en skade forsettlig (med vilje), var svært lite sannsynlig. Å

gjøre noe ”grovt uaktsomt” ligger tett opp til å gjøre noe forsettlig.

Det heter så videre i bestemmelsen at ”For dette ansvar hefter alene skadevolderen personlig”.

I praksis betydde dette at en arbeidstaker sjelden eller aldri hadde krav på erstatning.

Jeg skal her nevne et par grove tilfeller.

En arbeider ved et jernvalseverk arbeidet tett ved en luke i en maskin, og inne i denne ble jernbjelker bearbeidet. Det oppsto en feil i maskinen, en bjelke presset mot luken og sprengte denne opp med voldsom kraft. Den traff arbeideren i hodet, og denne mistet bevisstheten og fikk et meget langt sykehusopphold.

Senere viste det seg at han hadde fått betydelig hjerneskader, og han ble uføretrygdet.

Han forsøkte å oppnå erstatning etter den nevnte bestemmelse, men tapte saken. Retten kom til at arbeidsgiveren på ingen måte hadde opptrådt ”grovt uaktsomt” eller ”forsettlig”, men at det dreide seg om et hendelig uhell. På toppen av det hele fikk arbeideren en advarsel i dommen om at han ikke burde forsøke seg med søksmål flere ganger.

Senvirkningene var alvorlige, han ble redusert til en skygge av seg selv, ble ordfattig og hadde enkel tale. Han døde alt for tidlig.

Tilfellet nr. 2 gjaldt en matros som ble beordret til å delta i en livbåtmanøver. Han var i ferd

med å sveive ned en livbåt (de gammeldagse typene), da sveiven plutselig reverserte og traff ham i hodet med stor kraft.

Også han pådrog seg betydelige hjerneskader, men i konferanse med sin advokat fant han ut at han ville tape en sak slik loven var. Han ble attført og ble vindusvasker, men etter en tid forsvant han fra gatebildet og jeg kjenner ikke hans senere skjebne.

Denne lov vedvarte helt frem til vi fikk Yrkesskedeforsikringsloven, den trådte i kraft 1. januar 1990.

Det heter i lovens § 3 at:

”Yrkesskedeforsikringen skal gi rett til full erstatning uten hensyn til om noen har skyld i skaden.”

Det er således nok at en person er skadet på jobben i arbeidstiden, det spørres ikke om hvem som har skyld, uansett skal det betales erstatning hvis den skadelidte har pådratt seg en varig skade.

Utviklingen fra 1958 til 1990 er intet mindre enn utrolig. Man kan bare ta av seg hatten i respekt for de krefter som sto bak og som har fått gjennomført den nye Yrkesskedeforsikringsloven.

Loven er altså på plass, og arbeidsgiveren har plikt til å forsikre de ansatte. Men lovgiveren har overlatt til forsikringsselskapene å foreta oppgjør med skadelidte.

Om dette tema er det skrevet flere ganger i Syndrom, og man kan nok hevde at også her er det behov for en omfattende revisjon.

Årsmøtet

Årsmøtet gir ryggdekning til det nyvalgte styret.

Tekst: Geir Werner
Foto: Jan Arne Dammen

Årsmøtet ble gjennomført på Støtvig hotell, Larkollen 28. - 29. april.

Til tross for at det var mange og vanskelige saker som skulle diskuteres var årsmøtet godt strukturert og forhandlingene foregikk i en verdig og hyggelig tone. Støtvig hotell er et hyggelig hotell som ligger ca 20 meter fra vannkanten. Denne beliggenheten med de hyggelige omgivelsene, smittet kanskje over på årsmøtedeltakerne. Vi startet med likemannskonferansen hvor den nye veilederpermen ble presentert. Veilederpermen er et

uvurderlig verktøy for veiledere rundt om i organisasjonen. Hjemmesiden ble også presentert av de som arbeider med denne, og presentasjonen var en særdeles vellykket seanse.

Æresmedlemmer i A.L.F.
Fra venstre: Lars Kristian Hille, Arne Ødegård, Oddvar Petersen, John Andrèn og Ernst Otterlei.

Fra jubileumsmiddagen.

Toastmaster holder micen mens Else Bømark Andrèn leser noen velvalgte ord.

Hovedstyret informerer

I denne spalten vil hovedstyret i hvert nummer komme med en presentasjon av relevante saker som det for tiden arbeides med. Spalten er spesielt rettet mot lokallagsledere, men også andre vil kunne finne interessant stoff her.

Av Geir Werner
Sekretær A.L.F

A.L.F fungerer nå godt som forening. Lokallagene gjør mye godt arbeid rundt om i det ganske land. Hovedstyret vil gjerne takke alle som gjør alt det frivillige arbeidet som skal til for at foreningen fungerer så godt som den gjør i dag. Alt det arbeidet vi sammen nedlegger kommer medlemmene til gode og fremtidige arbeidsmiljøskader kan kanskje begrenses vesentlig.

Bent Bentsen orienterer om hjemmesiden. (Foto: Jan Arne Dammen)

Hjemmesiden

Hjemmesiden blir bare bedre og bedre etter hvert som tiden går og vi får lagt inn flere viktige dokumenter. Hovedstyret har et ønske om at lokallagene skal slippe å betale for sin hjemmeside, hvis vi på en eller annen måte kan selvfinsiere siden med annonseinntekter. Mulighetene bør snart være til stede da vi har tusenvis av besøkende i måneden. Hjemmesiden er også ganske enkel å betjene. Hvis man kan skrive et

brev på dataen, kan man også betjene hjemmesiden.

A.L.F-prisen

A.L.F-prisen er nå delt ut til journalist Asle Hansen i Dagbladet. Han kunne opplyse om at han hadde skrevet om lag 170 artikler i Dagbladet om forskjellige kjemikalieskader, etter tips fra A.L.F.

Tildeling av priser fra NHF

NHF deler ut priser for den foreningen og det lokallaget som har gjort en god jobb, og det lokallaget som har vervet flest medlemmer. A.L.F tok alle prisene.

- A.L.F Hovedstyre for godt arbeid i 2006
- A.L.F Møre og Romsdal for godt arbeide med ny organisasjonshåndbok
- A.L.F Oslo for størst medlemsverving og godt arbeide i 2006

Reklamesnutt

A.L.F har laget en ny reklamefilm som sendes på reklamefrie dager på TV. Reklamesnutten har en annen innfallsvinkel enn den forrige og forhåpentligvis vil den tekkes nye grupper.

Muritunet – igjen

Til tross for at A.L.F har vært en pådriver for at Muritunet skal kunne være en utredningsanstalt for vår gruppe ser det ut til at dette vanskelig lar seg gjennomføre, uvisst av hvilken grunn. A.L.F arbeider videre med saken i håp om at vi skal få gjennomslag for våre tanker om et sted man kan bli utredet i løpet av et par uker.

Utredninger

På bakgrunn av den lemfeldige praksis på utredninger, eller skal vi heller si manglende praksis på utredninger, ønsker A.L.F at det opprettes en uavhengig gruppe sammensatt av spesialister innenfor forskjellige diagnoser. Ønsket er at man på denne måten får en god kompetent utredning, i stedet for eller i tillegg til yrkeshygieniske avdelinger.

Journalist Asle Hansen i Dagbladet mottar A.L.F-prisen av Lars Kristian Hille. (Foto: Frode Steen Gunstensen)

Veilederperm

Vi har lenge ønsket oss verktøy som alle kan bruke i foreningens arbeide. Et av disse verktøyene er den nye veilederpermen som på en enkel måte kan brukes i veilederarbeidet. Hurra for de som har utarbeidet permen – endelig kan vi bruke et verktøy som på en enkel måte forklarer alt steg for steg.

Det nye styret

Det nye styret konstituerte seg den 21. mai og de er:

Lars Kristian Hille

Leder
Medlem av fagrådet, økonomi og administrativt ansvar

Oddvar Petersen

Nestleder
Medlem av fagrådet, media og prosjektansvarlig

Frode Steen Gunstensen

Styremedlem
Leder for redaksjonskomiteen

Jens Olav Solli

Styremedlem
Lokallagskontakt

Geir Werner

Styremedlem
Sekretær og ALF Arrangement

Jan Bjørn Isaachsen

Varamedlem
Veiledning og forebyggende

Becromal Norway AS

3671 Notodden

Produksjon av halvfabrikata
av aluminium

Leder Lars Kristian Hille med diplom fra NHF for vel utført arbeid i hovedstyret.
(Foto: Jan Arne Dammen)

Marit Rokkones

Varamedlem
Pårørendekontakt

Jan Terje Biktjørn

Varamedlem
Helsesituasjon for offshoreansatte og forebyggende

Jan Erik Tandberg

Varamedlem
Måling, data, forebyggende og eksponeringsforhold for offshoreansatte

Svein Bedin

Varamedlem
Forebyggende

Utvalgt samarbeidspartner for A.L.F

Advokatfirmaet Nidaros DA
MNA

Vi har lang og bred erfaring med behandling av personskadesaker, forsikringsaker, erstatningssaker og trygdesaker.

Advokat Ivar Chr. Andersskog

Advokat Bjørn M. Brauti

Advokat Robert Helberg

Advokat Solveig Moen

Advokat Knut Melting

Advokat/MBA Hasse Benberg

Advokat Magnhild Børsting Røe

Advokatfullmektig Morten Muus-Falck

Advokatfullmektig Hilde Wahl Moen

Advokatfirmaet Nidaros DA
Kjøpmannsgt. 19
7013 Trondheim, Norway

Telefon +47 73 87 99 99
Telefaks +47 73 87 99 98
E-Post: post@nidarosda.no
www.nidarosda.no

Likemannskurs på Munkvoll gård

Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (A.L.F) i Nord- og Sør-Trøndelag arrangerte likemannskurs for 20 likemannsarbeidere i oktober.

Pårørende arbeid

A.L.F er en av landsforeningene som har et organisert pårørende-arbeid. Ektefeller og samboere med arbeidsmiljøskadde har også behov for å dele erfaringer om det å leve med noen som glemmer ofte og mye, har hodepine og blir fort mentalt sliten.

Hva er en likemannsarbeider?

Emil Wærnes innledet om krav og forventninger til en likemannsarbeider. Selv har han holdt på med likemannsarbeid rundt 15 år. Emil poengterte at en likemann

- ikke er en fagperson,
- er en med samme diagnose/ mest mulig likhet i situasjon...
- må være motivert for oppgaven
- må ha interesse for andre mennesker

Emil Wærnes var kursleder og har lang erfaring med likemannsarbeid.

- må være villig til å bruke fritid
- må ha et avklart forhold til egen situasjon/funksjonshemming
- skal være en god lytter eller som en av deltakerne så trefende sa:
"TA BOMULLA UT AV ØRAN OG INN I KJEFTEN".

Sorgfasene

Mennesker opplever det å få en funksjonsnedsettelse forskjellig. Likevel vil mange kjenne seg igjen i følgende faser:

1. SJOKK

Ca. en uke som består av benektning, virkelighetsflukt og apati.

2. REAKSJON

Kan gå noen måneder med sterke følelser, periodevis "bortreist", gråting, vansker med å komme i gang med daglige gjøremål, behov for omsorg og å sette ord på ting.

3. BEARBEIDING

Det kan ta over ett år før man gradvis får mer "nå-situasjon", bearbeiding av tapets betydning, snakke om fremtida og å snakke om funksjonsnedsettelsen.

4. NYORIENTERING

Større åpenhet mot fremtiden, større ønsker om sosial kontakt, og til slutt aksept.

Viktig med kurs

Det sosiale treffpunktet er en viktig del av et slikt kurs, og selvsagt ble A.L.F-sangen sunget stadig vekk. Stemningen var god og betydningen av likemannsarbeidet er enorm. Det er derfor viktig å ha skolerte likemannsarbeidere som kan bidra i prosessen mot en nyorientering.

Landsforeningen for Arbeidsmiljøskadde (ALF) i Sør-Trøndelag har egen sang som brukes på medlemsmøter og kurs.

Deltakere på likemannskurset.

FORENINGSSANG TIL A.L.F

Mel: Maren i Myra Tekst: Karl Brustad

<p>1
Ja så er vi samlet igjen –
både fruer og frøkner og menn.
:/: Vi har vår forening –
og den gir en mening,
med livet – ja ALF er vår venn.
:/:</p>	<p>3
Når alt synes butte i mot-
da tramper han ALF med sin fot.
:/: For ingen skal mene
at de er alene
for da kan det bare bli rot.
:/:</p>	<p>5
Vi reiser oss alle og står,
som tegn på at samholdet rår.
:/: Og legg deg på minne,
at alle kan finne,-
en - som ved siden din går
:/:</p>
<p>2
Vi møtes så ofte vi kan-
Med folk i fra by og fra land.
:/: Vi ALF'ere elsker-
å støtte opp men'sker,
Som tror at de går på "dypt vann"
:/:</p>	<p>4
Humøret må være på topp,
slik at vi får stemningen opp,
:/: Vi vil itj ha sure
som sitt her å sture,
da er det han ALF sier stopp
:/:</p>	<p>6
Så ta i og syng alle no,
og vis at vår stemning er go'
:/: Ta i så det kjennes,
og musklan de spennes,
og så kan vi ta det med ro.
:/:</p>

Årsaksbehandling av kloakk-gasser og gasslukt med Nutriox®

Bruk av Nutriox® hindrer septiske forhold i ledningsnett og på renseanlegg.

Hvordan oppstår gass og gassluktproblemer

Bakterier bryter ned organisk stoff i avløpsvann og slam. Brukes tilgjengelig oksygen opp i denne prosessen, oppstår anaerobe eller septiske forhold. Slike forhold fører til helsefarlig og korrosiv hydrogensulfid (H_2S) og andre uønskede og illeluktende kloakk-gasser.

Nutriox®-prosessen

Ved Nutriox®-prosessen tilføres bakteriene en spesialprodusert og ufarlig nitratløsning av høyeste renhetsgrad og vannløselighet. I en biologisk prosess kultiveres en ønsket bakteriekultur. Produksjon av H_2S og uønskede kloakk-gasser opphører.

Behandling av avløpsvann og slam

Tilsettes Nutriox® forbedres bakteriekulturen i avløpsvann. Helseisikoen fra uønskede kloakk-gasser reduseres til et minimum. Korrosjon og sjenerende lukt forhindres. Renseanlegget avlastes. Dosering på slam forhindrer helsefarlig gassutvikling og sjenerende gasslukt. Avvanningsegenskaper, koagulering og separasjon forbedres.

Doseringskontroll

For optimal dosering av Nutriox® anbefales bruk av Yara's spesialutviklede doseringskontrollere. Tilsetning er mulig i pumpestasjoner, kummer, fortykkere, slamlagertanker og til septikk. Anbefales også på industrielt avløpsvann.

For mer informasjon ta kontakt på telefon 24 15 74 11

www.yara.no

A.L.F Sør-Trøndelags jubileumstur

Glade "turister" på jubileumstur med Hurtigruten.

I forbindelse med at A.L.F Sør-Trøndelag fyller 20 år, inviterte vi våre medlemmer med på en tur med Hurtigruten fra Trondheim til Harstad tur/retur. Vi ble 19 stykker som dro av gårde lørdag 16. september på morgenen i et aldeles strålende høstvær.

Studieleder Bjørn Brustad, som også fungerte som fotograf på turen, ønsket oss velkommen. Vår utmerkede samarbeidspartner Klæburuta kjørte oss til havnen for ombordstigning på MS Finnmarken som er et av de nyere skipene blant hurtigrutene.

Vi spiste en stor frokostbuffé. Etterpå tok det ikke lang tid før de første av oss hadde funnet plass i et av de to boblebadene, samt svømmebassenget ute på dekk. Turen gikk gjennom det trange Stokksundet hvor masse folk hadde samlet seg på den nye brua over til Stokkøya for å hilse på Hurtigruten.

Bjørn Brustad, Karl Brustad, Randi Brustad Nilsen, Inger Overland på langkoking.

Folda, som er et berømt stykke sjøvei, viste seg fra sin beste side. Kun noen lange dønninger som vi knapt merket før vi ankom Rørvik. Foreningen spanderte felles jubileumsmiddag om kvelden med litt allsang ved bordet. Et engelsk selskap ved nabobordene kom med ønske om vi kunne synge "Nidelven stille og vakker du er". Det kunne vi selvfølgelig, teksten står jo i sangheftet vårt. Etter noen

ekstranummer fikk vi avsluttet en fantastisk middag, og vi inntok baren som hadde et enmannsorkester på plass. Siden gikk denne lørdagskvelden sakte "inn i dimman" som svenskene sier.

Fra jubileumsmiddagen med allsang.

Søndagen kom med ikke fullt så fint vær, men fremdeles meget bra for årstiden.

I Bodø var det vel to timer i land for de som ønsket det, og stort sett alle var i land og spiste lunsj der. Fra Bodø gikk turen over Vestfjorden som også kan være et ganske "skrukkete" stykke hav. Denne dagen var det ikke verre en at det gikk an å bade i svømmebassenget, som riktignok ble et slags bølgebasseng en stund. Kvelden kom med dans i baren til det samme enmannsorkesteret som kvelden før.

NYTT FRA LOKALLAGENE

Bodø torg i full A.L.F-blomst.

Etter en natt med hyppige anløp oppover Lofoten, ankom vi Harstad tidlig mandag morgen.

Her gikk vi over på MS Richard With som er en litt eldre båt bygget i 1993, men minst like koselig som MS Finnmarken som er rundt 10 år nyere. Vi spiste frokost, og turen sørover kunne begynne. Vi fikk nå se de stedene vi passerte om natta på turen nordover. Risøyhamn og Risøysundet var plasser få fikk med seg på turen nordover.

Etter Sortland og Stokmarknes, hvor vi var innom Hurtigrutemuseet, gikk turen inn i Raftsundet som er en naturopplevelse.

*Magic Ice i Svolvær.
Studieleder til venstre.*

Vinden økte nå til kuling med lavt skydekke, så turen som var antydnet inn i Trollfjorden ble det ikke noe av. Vi ankom Svolvær litt tidligere enn planlagt og fikk litt lengre tid på land. Mange besøkte det litt spesielle issenteret Magic Ice med sine lyd- og lysopplevelser.

Vinden hadde løyet da vi la ut fra Stamsund og over Vestfjorden mot Bodø.

Tirsdag ankom vi Sandnessjøen, og etter litt småhandel fortsatte turen sørover.

Utpå kvelden hadde vi en sammenkomst med mer allsang og utdeling av oppmerksomhet til et av våre medlemmer som hadde fødselsdag. Vi hadde funnet oss en liten salong og satt helt for oss selv. Utpå natta kom nattevakta på runden sin. Han slo seg ned og fikk låne en gitar og sang kjente nordlandsviser for oss en halvtimes tid. En meget trivelig kveld.

Siste natt med gjengen. Duett med Randi og nattevakta.

Onsdag morgen ble det en bedre frokost før bussen fra Klæburuta hentet oss.

Alt i alt hadde vi en opplevelsrik jubileumstur.

Tekst og foto:

Karl Brustad, sekretær

Situasjonsrapport fra Telemarks-laget

Denne våren har det vært usedvanlig travle dager for de som jobber i laget vårt. Jobbing av det slaget som ikke synes så godt utad riktignok - men prioriterte saker for oss. Som kjent var det en del feil-diagnostiserte ved det som nå heter - "Seksjon for arbeidsmedisin, Sykehuset Telemark HF". De som fikk time til slik revurdering ble pålagt å ha med seg skriftlige fremstillinger av sitt yrkesliv fra dag en til de gikk ut av det. Likedan en beskrivelse av helsen gjennom livet, familielivet og sivilstatus pr. i dag. Vi mener det er legers plikt å innhente de opplysninger som er relevante for saken i samtale med pasienten, slik det skjer ved vanlige legebesøk, men dette er noe vi ikke har mandat til å gå inn i.

Det å skulle sette ned på papiret vonde ting som angår en selv er selvsagt en psykisk belastning også, i tillegg til at en har drevet med ganske andre ting i livet enn å lage skriftlige framstillinger. Vi er derfor ikke forbauset over å bli bedt om å formulere slike skriv for medlemmer som ønsker det. Vi gjør så godt vi kan ut fra de opplysningene som foreligger, skriver ned det den skadde ønsker og så tar han det med hjem til gjennomlesning og ser om det var dette han ønsket å si. Det er krevende men interessant alt som har med mennesker å gjøre, og det gir en mening til eget liv også. Det gir verdifulle kunnskaper som kan være nyttige i saker vi møter i lagsarbeidet. Leder har også, når det har vært ønske om det, vært med på slike revurderinger, uten

talerett selvsagt, men fordi to får med seg mer enn en.

Det avholdes årsmøter annet hvert år i A.L.F sentralt, og likedan i regionen NHF Oslofjord Vest. Og det var i år disse møtene ble avvirket. Vi har hatt to delegater til hvert av disse møtene. Det er mye papirer å sette seg inn i for de som skal møte, og vi har hatt styremøter med tanke på flest mulig innspill om det vi mener i laget. Nå er disse to møtene avvirket, og vi avstår fra å gi referater idet vi vet at det vil komme i tidskriftene Syndrom, Regionsnytt og Handikapnytt. Så får vi se om det er bruk for mer informasjon til våre medlemmer etter at disse er mottatt.

Det er alltid en stor jobb å skrive søknader om eventuell støtte der vi aner noen muligheter, og det er gjerne om våren at slike søknader behandles. I skrivende stund er ikke alle slike søknader behandlet, men noen er det, med positivt resultat. Selvsagt er det en god del som ikke fører frem, men en må i hvert fall prøve. Forretningsstanden har vært snille mot oss ved å gi gaver til medlemslotterier - slike mindre utlodninger hvor helst alle skal ha en liten pakke med hjem. Det skjer ved kaffen under medlemsmøter som underholdning og til delvis dekning av møteutgiftene. Mange synes utlodning er spennende og det må vi ha.

På grunn av mange aktiviteter på gulyplanet har vi måttet utsette

møter, sommertur m.v. til etter ferien. Det er satt ned en komité til å finne et brukbart reisemål som ikke er for dyrt. Av en eller annen grunn har vi et nært forhold til Bohuslän og har lett for å havne der, men vi får avvente komiteens forslag. Vi skal også ha et møte med nestleder i A.L.F, Oddvar Petersen, som vil gå igjennom løsemiddelproblematikken og situasjonen pr. i dag. Vi har nye medlemmer som har bedt om et slikt møte, og det er lenge siden vi har gått igjennom dette punkt for punkt, idet eldre medlemmer som har vært med noen år har holdt seg oppdatert via tidsskriftene våre og ved å søke råd- og veiledning hos styret vårt ved behov.

Vi vil til høsten igjen ha en serie i fylkesavisene, der vi minner om lagets eksistens og hvor det går an å finne oss. Vi hadde en slik serie fra januar i år og det var respons på den, selv om den var liten. Respons kom det også fra fylker utenfor Telemark. Det ble lange samtaler og deretter sendte vi vår egen "lokallagspakke" i tillegg til den ordinære fra hovedorganisasjonen. Det er alltid noe som er spesielt for innringeren, og aktuelle skriv til å legge ved blir individuelt vurdert. Når vi vet hvordan den økonomiske situasjonen blir for dette året vil vi planlegge arbeidet i 2. halvår videre, utover det vi her har nevnt.

Det er ansatt en ny distriktsleder i LO Telemark, idet den forrige gikk av for aldersgrensen. Det er en kvinne denne gang, og vi har

NYTT FRA LOKALLAGENE

tenkt å snakke med henne og høre om det er noe vi kan få hjelp til derfra. Vi skal se på de møtene de har med verneombud o.a. om hvor vi kanskje kan få litt omtale om det å ta vare på egen helse, aldri slurve med bruken av verneutstyr, be om datablad m.v.

Så vi holder det gående i Telemark. Riktignok er vi på utkikk etter rekrutter som vil gjøre en jobb i laget. Det har ikke lyktes enda, men vi håper, og inntil videre får de da nøye seg med Tordenskiolds soldater.

God sommer til alle medlemmer fra nord til sør. "Vi må ta vare på tiden - for den blir vekk hele tiden" - det er det vel flere enn oss som har erfart.

Else Bømark Andrèn
Sekretær i Telemarkslaget

Tankar frå en løysemiddelskadd

Eg hadde lenge følt meg trøyyt og sure,
hadde mest lyst å inne meg mure.
Eg begynte verkleg å lure,
for i "haude" det ville berre dure.

Eg begynte etter kvart å forstå,
at eg greier ikkje lenger å stå på.
Til legen eg måtte gå.

Han grov og han "spore"
kva eg på jobben gjorde.
Det var lite som synest meg more.
Du har nok uforsiktig vore.
Stygt med helsa har du fore.
Søla og skvetta med litt av kvart.

Det er nok ein løysemiddelskade du har.
Derfor så føler du deg trøyyt og rar.
Så eg bed deg,
tak vare på den helsa du har.

Ernst Otterlei

Foto: Jan Arne Dammen

Utvalgt samarbeidspartner for A.L.F

ADVOKATFIRMAET

JUDICIUM DA

LEON LARSEN • NILS E. TANGEDAL • GUNNAR NÆSS
HELGE POSNER • LASSE SOLBERG

MEDLEMMER AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

Vårt firma har mange års erfaring med personskadesaker, yrkesskader og yrkessykdommer/miljøskader. Vi står til tjeneste og gir en første gangs konsultasjon gratis. Ring og spør etter Helge Posner, Leon Larsen eller Gunnar Næss.

Strandgaten 1, Postboks 764 Sentrum
5807 BERGEN

E-post: advokat@judicium.no

Tlf. 55 31 89 10

Faks 55 23 45 35

15.05.2007

Kompetansenettverk skal styrke tilbudet til ME-pasienter

I revidert nasjonalbudsjett som ble lagt fram i dag, har regjeringen foreslått å bevilge 5 millioner kroner til et kompetansenettverk for pasienter med ME (myalgisk encefalopati/kronisk tretthetssyndrom).

- Dette er en sykdom som er vanskelig å diagnostisere og behandle, og som helsetjenesten til nå har gitt for lite oppmerksomhet. Dette vil regjeringen endre på, og vi har derfor fulgt dette opp i budsjettarbeidet, sier helse- og omsorgsminister Sylvia Brustad.

- Jeg oppretter nå et nasjonalt kompetansenettverk som skal være bredt sammensatt av representanter med kompetanse fra spesialisthelsetjenesten, habilitering/rehabilitering, primærhelsetjenesten og pleie- og omsorgstjenesten. Jeg legger vekt på at pasientenes erfaringer skal tas på alvor. Kompetansenettverket skal derfor ha brukermedvirkning. Eksisterende fagmiljøer som har kompetanse på diagnostikk og behandling av ME-pasienter, bl.a. i Oslo og Bergen, skal inngå i nettverket. Jeg vil be Sosial- og helse-

direktoratet koordinere kompetansenettverket på nasjonalt nivå. Det skal legges til rette for nasjonal kompetanseoppbygging gjennom initiativ til forskning og fagutvikling og ved rådgivning, veiledning og undervisning i spesialist- og primærhelsetjenesten. Kompetanseoppbygging i forhold til barn og unge til de sykeste pasientene skal prioriteres.

- Det skal iverksettes informasjonstiltak for å styrke både pasientenes og helsepersonellens kunnskap om sykdommen, og om behandling og pleie. Behovet for kurs om diagnostikk/behandling av ME for helsepersonell skal vurderes. Det er av stor betydning at det satses på å øke kunnskapen hos de som daglig jobber med disse pasientene. Sosial- og helsedirektoratet skal utarbeide nødvendig informasjonsmateriell til pasienter/pårørende i samarbeid med kompetansenettverket og sørge for at faglig oppdatert informasjon legges ut på Internett. Barn og unges behov i forhold til skolen, og voksne pasienters behov i forhold til velferdsytelser skal også ivaretas innenfor kompetansenettverket, opplyser helse- og omsorgsministeren.

Ny faktside og ny veiledning:

Varsling om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har i samarbeid med Arbeidstilsynet utarbeidet en ny veiledning om varslingsreglene i arbeidsmiljøloven som trådte i kraft 1. januar 2007.

I følge den nye lovteksten er arbeidsgiver pliktig til å sørge for å tilrettelegge for et godt ytringsklima i virksomheten. Arbeidsgiver skal utarbeide rutiner for intern varsling eller sette i verk tiltak som legger

forholdene til rette for intern varsling om kritikkverdige forhold i virksomheten.

I veiledningen og på faktsiden kan du lese mer om varsling, arbeidstakers rett til å si fra, arbeidsgivers ansvar, vern om gjengjeldelse, hvilke tiltak som skal settes i verk og en huskeliste for arbeidsgiver.

Kilde: Arbeidstilsynet

Wonderland A/S
Øran Vest
6300 Åndalsnes

ERAMET
COMILOG

Likemannsbåten

Fra den gamle likemannsansvarlige.

Hei alle sammen, når dette leses er min tid som likemannsansvarlig over.

Vi har hatt årsmøte siden sist. Gruppen som har arbeidet med Likemannspermen har levert og presentert resultatet, og vi håper dette vil bli et nyttig verktøy.

Det er jo, som tidligere nevnt

grunnmuren, så er det opp til dere/lagene hvor høyt og omfattende dere vil bygge.

Det har vært valg, og dere har fått en ny ansvarlig for likemannsarbeid. Jeg ønsker den nye lykke til, og overlater herved skuta til den nye skipper`n.

Nå går vi inn i en roligere periode, det blir sommer snart, til og med her oppe midtveis mellom nord og sør, men våren teller foreløpig bare på knappene, skal, skal ikke, skal!

Jeg ønsker alle sammen en riktig god sommer og så får dere kose

dere med sommerens store bokslager, om ikke en direkte kriminalroman, så er den laget med omtanke og kjærlighet,
- Likemannspermen.

Hilsen Grete Lian

Til våre medlemmer!

Benytt våre annonser for de støtter oss!

Utvalgt samarbeidspartner for A.L.F

ADVOKAT IDAR HEGSETHTRØ

ADVOKAT JOSTEIN REINÅS

ADVOKAT LIV GRØTTE

**PERSONSKADER • PASIENTSKADER • YRKESSKADER • ERSTATNINGSRETT
FORSIKRINGSOPPGJØR • BILJUSS • ALM.PRAKSIS • FRI RETTSHJELP**

TLF 74 83 43 60

E-post: firmapost@advokat-kontoret.no

Postboks 260

7501 Stjørdal

Fra mitt ståsted!

Veiledningsarbeid

Innen Arbeidsmiljøskaddes Landsforening er det heldigvis et meget sterkt fokus på veiledningsarbeid og videreutvikling av dette.

Personlig tror jeg at dette er vår viktigste og største utfordring, – arbeidet med å hjelpe våre medlemmer og deres familier med en rettferdig og riktig diagnose. Og ikke minst, muligheten til å kunne leve et meningsfylt liv.

I forbindelse med årsmøtet 2007 ble det fremlagt en grunnmur for dette arbeidet, og med grunnmuren på plass skal vi klare å reise det bygget som er nødvendig for å klare de mangeartede utfordringer dette arbeidet bringer.

Erfaringsmessig så vet vi at når våre medlemmer endelig kommer til det punkt at helsetjenesten erkjenner en mistanke om yrkesskade, så er situasjonen for den enkelte og deres pårørende ofte blitt så vanskelig, at de har mer en nok med å klare seg gjennom de daglige gjøremål.

Evnen og initiativet til å stå på overfor et utredningssystem, og ikke minst føre sin egen sak i denne sammenhengen er, pent sagt, meget redusert.

Det påhviler derfor våre veiledere store utfordringer for å bistå den enkelte i den kampen – som dette oftest er – for å få en riktig og rettferdig diagnose.

Permen for veiledere som ble lagt frem, nevnt innledningsvis, skulle inneholde informasjon og forslag til hvordan man skal takle

de forskjellige situasjoner, og ikke minst i forhold til yrkesutredning, som jo er den store flaskehalsen i enhver utredning, og da spesielt i forhold til yrkeshistorikk.

Yrkeshistorikken er meget godt vektlagt i denne sammenheng og jeg tør mene at denne også er det aller viktigste i forbindelse med yrkesutredningen.

Mulighetene for feil er mange og det hersker lite viten om hva utredningen skal inneholde og hvorfor. Det er jo en slik historikk som legger hele grunnlaget for vurderingen av såkalt antall løsemiddel-/påvirkningsår. Vi ser i de fleste tilfeller at både den skadde, hjelpere og utredningsapparatet ikke har nok informasjon og viten om dette.

Arbeidsmiljøskaddes landsforening har bl.a. bygget opp en base av yrkeshygieneiske datablad fra perioden før 1980 og frem til i dag, og disse vil nå være tilgjengelige for våre veiledere på vår internettside under "Forum for veiledere".

Denne samlingen av datablad er unik i mange sammenhenger og ikke minst gir denne riktige verdier for de forskjellige produkter fra den tiden disse ble brukt av den enkelte i sitt yrkesliv.

Yrkeshygieneiske datablad er jo blitt kontinuerlig revidert etter som nye krav er kommet til om gift og farlighetsgrad på de enkelte produkter. Dette har medført at gamle datablad er blitt kastet i revisjonen ved hver enkelt bedrift, og faktisk også i offentlige register.

Jan Bjørn Isaachsen, varamedlem A.L.F. og sekretær i A.L.F. Vest-Agder.

Dette vil si at produkter som i dag er å regne som ufarlige, bare for noen år siden var svært farlige, og følgelig ikke vektlagt i yrkeshistorikk. Det samme gjelder kombinasjonsbruken av forskjellige produkter og vi prøver etter fattig evne å holde oss à jour i forhold til denne utvikling.

Det er ikke mange år siden at alle med en sveise bakgrunn ble avvist som mulige yrkesskadde på grunn av organisk/kjemisk påvirkning, mens vi i dag vet at dette også er et av de stygge påvirknings/skade områder.

Samme problemstilling har vi innen offshore virksomhet, tannlegesekretærer og i et utall av sykdommer/skader på grunn av dårlig byggeskikk, inneluft og bruk av isocyanater og andre produkter i bygningsindustrien.

Det er derfor med stor glede, etter et mangeårig engasjement med veiledning, at jeg ser det alvor som hovedstyret legger i en positiv utvikling av grunnmuren og bygget for vårt videre veiledningsarbeid. Ikke minst i skolering av våre veiledere for å øke innsats og resultater ytterligere.

HMS-messe i Oslo

Av Geir Werner

HMS-messen gikk av stabelen i Oslo Spektrum den 9. og 10. mai. På vegne av A.L.F delte A.L.F Oslo ut en del materiell til de 60 - 70 utstillerne på messen.

A.L.F planlegger selv en rekke arrangementer som krever utstillere og informasjonsboder.

Helse, Miljø og Sikkerhet (HMS) er vel kanskje det viktigste man lærer på arbeidsplassen. Problemet er at veldig mange bedrifter har god fokus på sikkerhet i be-

driften, og prioriterer ned helse og miljø.

Prioriteringene er sikkert ikke ment å være dårlige, men mangel på gode, relevante kunnskaper skaper nok ofte manglende prioriteringer. LOs fokus på mobbing på arbeidsplassen er en riktig retning å gå i opplæringen i helse og miljø.

Medienes oppslag om LOs eget arbeidsmiljø har nok bidratt til god drahjelp i opplæringen og tanken bak om å unngå mobbing på arbeidsplassen, ved at de fleste tenker seg om to ganger før de utø-

ver mobbingen. Medienes makt er begrenset i tid og oppslagene blir raskt glemte blant folk flest, derfor er det viktig hele tiden å fokusere på problemet.

A.L.F skaffet seg en del viktige kontakter på messen som kanskje senere kan bli samarbeidspartnere i gitte situasjoner. Materiellet som ble utdelt var en brosjyre om forskjellige seminarer, møter og arrangementer som A.L.F planlegger senere i høst eller fra neste år.

Mye snikksnakk og lite handling på helsekonferansen

Av Geir Werner

Helsekonferansen i Oslo handler om regjeringens helseplan og lite om bakgrunnen for sykdom i arbeidslivet.

Man sitter med en følelse av at alt dreier seg om at alle skal ut i arbeid, koste hva det koste vil. Det dreier seg med andre ord om hvordan helsevesenet kan fikse opp folk slik at de kan komme raskest mulig ut i arbeid.

Arbeidsmiljøskaddes Landsforening sendte Geir Werner til helsekonferansen i Oslo, og undertegnede sitter igjen med en følelse om at det ikke dreier seg om helse i det hele tatt, men hvordan man skal lage systemer slik at folk raskest mulig kommer ut i arbeid etter sykdom.

Det virker ikke på meg som om helsebyråkratene lenger tenker på helse og velvære for pasientene. Individuelle planer ser ut til å være den beste medisinen for de

fleste pasienter eller personer som oppsøker det offentlige helsevesen eller Nav. Problemet med individuelle planer er at man bør vite en del om pasientens plager, og hva plagene kommer av, før man kan opparbeide en individuell plan. Vi vet jo at kompetansenivået i store deler av helsevesenet og Nav er på et lavmål i forbindelse med skader som følge av gifteksposeringer. Når en helsebyråkrat uttaler at mange kommer til helsevesenet og "gjør seg syke" så forteller det undertegnede hvilken grunnstilling man inntar når pasienter med diffuse symptomer oppsøker helsevesenet.

Det er med stor forundring jeg observerer at helsevesenet og Nav nærmest kategorisk unngår å forske på bakgrunnen for helseplager man opparbeider seg på arbeidsplassen. Arbeidsplassen er jo en av de viktigste arenaene for opparbeidelse av helseplager og sykdom. I stedet fokuseres det

på sykefravær og kostnadene med stort sykefravær.

Jeg sitter dessverre med følelsen av at helsevesenet i fremtiden vil endre fokus, fra å hjelpe folk å bli friske til å hjelpe folk raskest mulig ut i arbeid. Mange kan nok mene at dette er to sider av samme sak, men jeg mener at helsevesenet må holde seg langt unna Nav. Hvis Nav og helsevesenet får for tette bånd er jeg redd for at helsevesenet blir et verktøy for Nav for å få folk raskest mulig ut i arbeid, først og fremst med tanke på de samfunnsmessige kostnadene og med mindre tanke på pasientens helsesituasjon.

Hedersbevis til Jørgen Nilsen

Jørgen Nilsen fra Arbeidsmiljøskaddes Landsforening i Telemark ble tildelt NHFs sølvnål på Norges Handikapforbund Oslofjord Vest sitt årsmøte i helgen.

Jørgen har vært med i A.L.F Telemark i ca. 20 år og har i mange år vært kasserer. Nå er han både nestleder og kasserer, en ordning som fungerer bra for laget. Han har alltid utført sine verv med stor flid og nøyaktighet. Gjennom sitt virke som yrkesskolelærer snakket han mye med elevene om det å ta vare på helsa og ikke slurve med verneutstyret og drev på den måten et viktig forebyggingsarbeid.

Sølvnål og diplom ble utdelt av fungerende leder Stein Willmann.
(Foto: Jan Arne Dammen)

Utvalgt samarbeidspartner for A.L.F

ADVOKATFIRMAET

NORMAN & CO ANS

ETABLERT 1878

Helge Husebye Haug
Kjell Inge Ambjørndalen
Jane M. Ytreøy Grøndalen
Julie Høydal Davik

M.N.A

E-mail: advokatfirmaet@norman-co.no
www.norman-co.no

PERSONSKADE
YRKESKADE
PASIENTSKADE
FORSIKRING
PROSEDYRE

Kontoradresse:
Huitfeldtsgt 4
0253 Oslo

Telefon
22 12 11 80

Telefaks
22 12 11 90

Følger du med på A.L.Fs nettsider - www.alfnorge.no?

Arbeidsrelaterte smerter

En av fem i Norge rapporterer moderate eller kraftige smerter i muskler, sener og ledd. Noe som de mener, helt eller delvis, skyldes arbeidet. Nakke- og skulderplager er de vanligste med 14 prosent, mens armlager er på ni prosent.

De siste 10 årene har man fått bedre kunnskap om arbeidsfaktorer som bidrar til nakke- og skuldersmerter.

Det finnes en rekke risikofaktorer i arbeidslivet som er blitt knyttet til denne typen plager. Ved Det Europeiske arbeidsmiljøkontor har man konkludert med hva som er godt dokumenterte risikofaktorer.

FYSISKE FAKTORER

- Bruk av kraft, f.eks. ved håndtering av verktøy
- Ensidig gjentatte bevegelser; økt risiko ved samtidig bruk av kraft
- Ubekvemme og vedvarende kroppsstillinger
- Vibrerende verktøy
- Mangelfull belysning, f.eks. blending eller for lav lysstyrke

INDIVIDFAKTORER

- Uhensiktsmessig arbeidsteknikk
- Tidligere muskel- og skjelettplager
- Alder, overvekt og røyking

PSYKOLOGISKE, SOSIALE OG ORGANISATORISKE FAKTORER

- Mangelfull kontroll over arbeidssituasjon og organisering av arbeidet
- Krevende arbeid, høyt tempo og tidspress
- Liten støtte fra kolleger og overordnede

Bio-psyko-sosial smerteforståelse

Over tid har man innsett at arbeidsrelaterte muskelskjelettlidelser må behandles med en bio-psyko-sosial forståelse. Fysiske eksponeringer som vedvarende kontraksjon, når man holder en penn, eller raske repetitive bevegelser av fingre på et tastatur, utgjør en belastning på de biologiske systemer. Imidlertid spiller psykologiske faktorer en viktig rolle i forløpet av smerter. Smerte er et signalsystem som varsler fare eller trussel. Fortolkningen av smerten som farlig kan gjøre den verre.

Unngå nakke- og skulderplager

De fleste typer arbeidsoppgaver øker i seg selv ikke risikoen for nakke-, skulder- og armlager. Det er sunt å jobbe, fysisk som psykisk, men ved lette belastninger bør en overveie å innføre noen kortvarige tyngre oppgaver og ved tunge belastninger bør en innføre både korte og lange pauser og overveie å endre arbeidsteknikk.

GENERELLE RÅD

- Vær oppmerksom på belastningen ved lange arbeidsøkter uten avbrekk. Sørg for hyppige pauser.
- Beveg deg så mye du kan.
- Rydd plass på arbeidsbordet ditt, slik at du har plass til både underarmstøtte og utstyr
- Reguler høyden på bord/stol slik at du kan sette deg godt tilbake i stolen og samtidig hvile underarmene på bordet.
- Plasser alt nødvendig utstyr slik at det som brukes hyppigst står nærmest deg.
- Sørg for tilstrekkelig og tilfredsstillende belysning ved synskrevende arbeid.
- Vektlegg rekkefølgen på oppgavene slik at arbeidsdagen blir så variert som mulig

-Tenk vekselbruk av muskulaturen, også ved PC-arbeid. Utnytt alle små og store arbeidsoppgaver som bringer deg ut av stolen, får blikket vekk fra skjermen og bidrar til annen kontakt enn hva e-posten gir, oppfordrer seniorrådgiver og fysioterapeut Inger Helene Gudding ved STAMI.

Når rådene ikke nytter

Noen ansatte følger alle gode generelle råd men har likevel plager i nakken, skulder eller arm. For disse kan hjelp til en mer individuell tilpasning og tilrettelegging av arbeidsplassen være nødvendig. Den individuelle tilpasningen må foregå der arbeidsoppgavene gjennomføres. Den ansattes erfaringer må ses i sammenheng med lokale variasjoner i arbeidsmiljøet og i utforming av arbeidsplasser. I tillegg kan det være nødvendig med veiledning. Bedriftshelsetjenester har spisskompetanse på dette området og kan bidra med informasjon og veiledning.

Kilde: STAMI

LO: – Arbeidstilsynet bidrar til helseplager

Arbeidstilsynet vil nå bidra til at mange bygningsarbeidere får større helseplager enn nødvendig, hevder LO.

Av Tor Sandberg, Dagsavisen

Et forslag fra Arbeidstilsynet innebærer at de som jobber med mineralull, også i tiden framover risikerer å måtte puste inn tusenvis av helsefarlige fibrer i minuttet, forklarer avdelingssjef Bjørn Erikson i LO.

Kuvending av tilsynet

Det som gjør saken enda mer spesiell, er at Arbeidstilsynet først foreslo å halvere denne typen forurensning i lufta som bygningsarbeiderne puster inn. Men etter en høringsrunde har Arbeidstilsynet gått tilbake på sitt eget forslag. Erikson får ikke dette til å rime med Arbeidstilsynets overordnede mål, å sørge for et fullt forsvarlig arbeidsmiljø for alle.

– Det er godt dokumentert at fibrene i mineralull skaper irritasjon og betennelser i øyne og luftveier og også til store hudproblemer. Enkelte har fått så store plager at de har måttet bytte jobb, påpeker han.

Men dette har ikke LO fått noe gehør for hos Arbeidstilsynet. Derfor har LO nå kontaktet arbeids- og integreringsminister Bjarne Håkon Hanssen og bedt om et snarlig møte.

Skylder på svenskene

Utgangspunktet for krangelen er en revisjon av normene for forurensning i arbeidsatmosfæren. Sammen med Norsk Industri, som representerer arbeidsgiversiden, har LO og Arbeidstilsynet vurdert nær 20 stoffer, slik som kvikksølv og svoveldioksid.

– Vi er blitt enige om nye verdier, som enten erstatter gamle og dårligere verdier, eller også fått på plass verdier der vi ikke hadde noe slikt før, forteller Erikson.

– På alle punkter er vi blitt enige, med unntak av mineralull, noe som har vært veldig overraskende.

LO oppfatter Arbeidstilsynets kuvending som uttrykk for et ønske om å holde seg inne med svenskene.

«LO har (...) registrert at Arbeidstilsynet (...) legger større vekt på hensynet til å harmonisere norske regler med svenske, enn på å ivareta beskyttelsen av norske arbeidstakere», heter det i brevet til statsråd Hanssen.

Bekrefter tilbaketog

Avdelingsdirektør Stig Magnar Løvås i Direktoratet for arbeidstilsynet avviser kritikken fra LO.

– Tidlig i fasen lanserte vi lavere verdier for fiber fra mineralull enn det vi nå har landet på, men hovedargumentet for denne endringen er ikke et ønske om en harmonisering med regelverket i Sverige eller andre land. I stedet er dette uttrykk for en totalvurdering med utgangspunkt i både helsemessige, tekniske og økonomiske konsekvenser.

– Vil Arbeidstilsynets konklusjon føre til større helseplager hos bygningsarbeiderne?

– Jeg ønsker ikke å gå i detaljer om vår argumentasjon nå, før vi har ferdigstilt innstillingen til vår direktør, svarer Løvås.

Har jeg krav på erstatning?

Utvalgt samarbeidspartner for A.L.F

- personskade
- trafikkskade
- yrkesskade
- pasientskade
- forsikringsrett
- bolig- og eiendomsrett
- arbeidsrett
- barnerett/vern
- arve- og familierett
- alminnelig praksis

Trenger du hjelp i den forbindelse, ta kontakt med vårt kontor for en uforpliktende samtale!

I de fleste tilfeller vil du ha krav på full eller delvis dekning av advokatutgifter fra forsikringselskap eller andre retts hjelpsordninger.

55 90 85 80
Faks 55 90 85 81

E-post: post@drageset-preto.no
www.drageset-preto.no
Kroepeliengården
Strandgaten 18, 5013 Bergen
Advokatfullmektig Erik Johan Mjelde

Advokatene
Eva Drageset & Siren Preto ANS
Medlemmer av Den Norske Advokatforening

Medlemmer av Den Norske Advokatforening

Som ein draum

Som æresmedlem av A.L.F vart eg invitert til 20-årsjubileum, i forbindelse med årskonferansen på Støtvig Hotell på Larkollen.

Å få vere tilhøyrar på dei flotte førellesningane, og det fantastiske programmet dei er i gang med å utarbeide for likemannsarbeidet er beundringsverdig.

Eg har sjølv vore med i likemannsarbeidet både i fylkeslaget i Møre og Romsdal, og i landsstyret i LFFL.

Eg er sikker på at det likemannsutvalet har forfatta, blir eit godt verktøy for likemenn landet rundt.

Den lune og fine stemninga blant styret og delegatane var fantastisk. Det er første gong eg har opplevd ein så roleg og seriøs årskonferanse i denne foreininga.

Det viser at denne foreininga arbeider for medlemmane, og ikkje eigen posisjon og vinning.

Eg vil takke for dei varme handtrykka og dei gode klemmane eg fikk. Så vil eg til slutt takke for invitasjonen og den fine jubileumsfesten. Og den fantastiske maten vi vart servert.

Helsing Ernst Otterlei

Historisk database for trikloretyleneksponering

I en nylig publisert studie fra National Cancer Institute og STAMI har man gjennomgått internasjonal litteratur fra 1900 til 2002 på eksponering og bruk av løsemiddelet trikloretylen. Dette har resultert i en database som kan benyttes til å identifisere jobber og arbeidsoppgaver som kan medføre eksponering for trikloretylen.

Av Berit Bakke, STAMI

Karakterisering av eksponering

Karakterisering av eksponeringen er viktig i epidemiologiske studier ettersom dette danner grunnlag for å kunne si noe om årsaken til observerte helseeffekter.

Å karakterisere kjemisk eksponering i epidemiologiske undersøkelser er en utfordring fordi det ofte ikke eksisterer gode kvantitative mål på eksponering eller annen informasjon om prosesser og kjemikalier som har vært i bruk.

I studier som involverer et stort antall jobber, og hvor eksponeringen har skjedd langt tilbake i tid, kan dette være spesielt vanskelig. Et første steg i prosessen

når man skal karakterisere historisk eksponering er å gjennomgå publisert litteratur.

Studien

I en nylig publisert studie fra National Cancer Institute, USA, og STAMI har man gjennomgått internasjonal litteratur fra 1900 til 2002 på bruk av, og eksponering for, trikloretylen (C₂HCl₃). Alle måledata som ble identifisert i litteraturen ble samlet i en egen database og systematisert etter type industri og prosess- eller eksponeringskilde.

Triklloretylen

Triklloretylen er et klorert løsemiddel som har vært mye brukt siden tidlig på 1900 tallet bl.a. som avfettingsmiddel i industrien og ved kjemisk rensing av klær. Triklloretylen er ikke kjent å være tilstede naturlig i miljøet, men det er funnet i grunnvann og overflatevann som en følge av bruk og produksjon av kjemikaliet.

Hva kan dette brukes til?

Data som er samlet i denne artikkelen kan brukes av andre til å identifisere jobber og arbeidsoppgaver som kan medføre eksponering for trikloretylen, samt hvilke eksponeringsnivå som har vært målt i andre studier. Dersom samme informasjonskilder benyttes til å vurdere eksponering i ulike epidemiologiske studier, kan det være lettere å sammenlikne metoder for å vurdere eksponering og epidemiologiske resultater på tvers av studier.

Auglendsdalen 77
Postboks 3061, Hillevåg
4095 Stavanger
Telefon: 51 82 84 86
Telefax: 51 82 84 99
E-post: allservice@allservice.no
Foretaksnr.: NO 918 260 315 MVA

ARBEIDSMILJØSKADDES LANDSFORENING

Hvem er vi, hva gjør vi, hva vil vi ?

Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (A.L.F) er en partipolitisk og religiøst uavhengig interesseorganisasjon for personer med sykdommer eller skader som har eller kan mistenkes å ha sammenheng med arbeidsmiljøforhold. Initiativet til foreningen ble tatt og styres av arbeidsmiljøskadde selv.

A.L.F skal fremstå som et ressursorgan i arbeidet med å forebygge og informere om løsemiddel- og andre arbeidsmiljøskader relatert til omgang med helseskadelige stoffer, og å gi opplysninger til de som vil vite mer om disse problemene.

A.L.F har likemannstilbud i alle lokallag. Likemannsarbeid går ut på at personer innen A.L.F, gjennom private samtaler, deler erfaringer med andre som har liten eller ingen kjennskap til problematikken rundt skader eller sykdommer ervervet i forbindelse med utøvelse av sitt yrke. Dette er en viktig del av arbeidet A.L.F gjør.

A.L.F søker alltid å ha et tett samarbeid med de offentlige myndigheter, fagforeninger, bedriftshelsetjenester, arbeidsgivere og verneombud.

A.L.F er tilsluttet Norges Handikapforbund og vi kan tilby de samme medlemsfordeler som andre NHF-medlemmer får.

A.L.F er landsomfattende med lokallag/kontakter i alle fylker.

A.L.F utgir et eget medlemsblad, «Syndrom». Bladet utgis 4 ganger per år og presenterer aktuelt stoff, nytt fra lokallagene og annen viktig informasjon.

A.L.F har et eget fagråd sammensatt av eksperter innenfor jus, psykologi, yrkeshygiene, arbeidsmedisin, trygdekompetanse og sosialt arbeid.

A.L.F skal foruten det å ivareta interessene til de med ervervete sykdommer og skader grunnet arbeidsmiljøet, også ivareta interessene til de pårørende.

A.L.F skal ivareta interessene til de som kan være utsatt for å bli påført sykdommer eller varige skader under utøvelse av sine yrker.

A.L.F skal arbeide for å bedre forholdene i forbindelse med diagnostiseringen av sykdommer og skader grunnet arbeidsmiljøet.

A.L.F skal drive informasjonsarbeid om skadevirkninger og konsekvenser, og hva en bør ta hensyn til for å unngå skader, for eksempel bruk av nødvendig og hensiktsmessig verneutstyr.

A.L.F skal arbeide for å opprette rehabiliteringstilbud for arbeidsmiljøskadde i Norge.

A.L.F skal markere foreningen i sammenhenger der risikoen for skader er stor.

Vårt arbeid bygger på at alle mennesker har samme grunnleggende behov og at alle mennesker er likeverdige. På bakgrunn av dette aksepterer vi ikke at sykdom eller skader skal resultere i økonomiske eller sosiale ulikheter.

Vi vil, bl.a. gjennom samtaler med pårørende, øke kunnskapen og forståelsen for de arbeidsmiljøskaddes problemer med å mestre hverdagen sosialt.

Vi vil gjennom vårt informasjonsarbeid og ved hjelp av våre erfaringer og kunnskaper øke motivasjonen hos yrkesutøvere og bedriftsledere til å arbeide aktivt for å bedre helse, miljø og sikkerhetsarbeidet i bedrifter hvor dette er nødvendig. Vi vil arrangere kurs og seminarer hvor helsepersonell, bedriftsledere, vernepersonell og yrkesutøvere kan delta.

Innmelding i Arbeidsmiljøskaddes Landsforening

Tilsluttet Norges Handikapforbund

Medlemstype (velg én)
 Hovedmedlem - kr 270,-
 Husstandsmedlemskap - kr 135,-
(forutsetter minimum ett hovedmedlem i husstanden)

Kategori:

Arbeidsmiljøskadd
 Pårørende
 Interesse-/støttemedlem

Navn: _____

Adresse: _____

Postnummer: _____ Poststed: _____

E-post: _____

Telefon/mobil: _____

Fødselsdato og år: _____

Ja takk, send meg informasjon fra NHF og samarbeidspartnere via SMS Ja, jeg ønsker også informasjon via e-post

Sted/dato: _____

Underskrift: _____

Når jeg melder meg inn i Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (A.L.F) samtykker jeg i å motta informasjon fra organisasjonen. Innmeldingen innebærer samtidig at alle opplysninger blir behandlet sensitivt og etter datatilsynets retningslinjer. Medlemskapet følger kalenderåret fra 1.1 til 31.12 samme år.

Adressaten betaler for sending i Norge

Distribueres av Posten Norge

Arbeidsmiljøskaddes Landsforening

A.L.F
Svarsending 0047
0090 Oslo

Hva er løsemidler?

Løsemidler er væsker som løser opp faste stoffer. Løsemidlene vil under bruk gå over i damp eller gassform og trekkes ned i lungene via åndedrettet og føres videre ut i kroppen via blodbanen. Mange løsemidler har evnen til å trenge gjennom huden og føres videre rundt i kroppen. På grunn av halveringstiden blir organiske løsemidler lagret i kroppens fettvev og kan forvolde skade i hjerne og nerve-cellene. På grunn av sine kjemiske egenskaper kan de over tid skade sentralnervesystemet. De kan også skade slimhinner og indre organer som lever og nyrer.

Hva er Isocyanater?

Isocyanater er ikke et løsemiddel, men et kjemisk stoff som finnes i en hel rekke produkter som benyttes bl.a. i bil, møbel og bygningsbransjen. De som arbeider i bilbransjen, f. eks. med oppretting, billakkering og bilglass, kommer i kontakt med isocyanater gjennom kjemikalier, lim og lakkprodukter. Dessuten vet man at isocyanater frigjøres ved oppvarming. Dette er spesielt aktuelt ved sveising og annet mekanisk arbeid som utvikler varme og som foretas på lakkerte og andre behandlede flater. Det har lenge vært kjent at kontakt med isocyanater kan medføre akutte og kroniske helseskader, som for eksempel lunge- og hudsykdommer. Nyere forskning har vist at dette problemet sannsynligvis er mye mer omfattende enn man tidligere har trodd.

Hva er MCS? (Multi kjemisk overfølsomhet)

Mange yrkesaktive, som har fått ødelagt helsa på grunn av skadelig kjemisk påvirkning, har i tillegg utviklet MCS. Tilstanden kjennetegnes ved at de som rammes reagerer med sykdomssymptomer på kjemiske stoffer, selv i

meget lave konsentrasjoner. Tilstanden opptrer relativt ofte sammen med andre helseskader, som for eksempel løsemiddelskader, astma og skader på slimhinner.

De som blir syke får symptomer fra flere organsystemer, oftest fra sentralnervesystemet og luftveiene. En del personer får i tillegg psykiske problemer, som kan skyldes virkninger av det kjemiske stoffet i seg selv, eller belastninger som følge av sykdommen.

Pårørende

Når en person blir utsatt for en skade relatert til bruk av helseskadelige stoffer, får dette store konsekvenser for familien. Det vil igjen gi seg utslag i den skaddes situasjon og kan i mange tilfeller medføre til psykiske belastninger for alle, i tillegg til sykdommen. Det er derfor viktig at de pårørende, sammen med den skadde, blir informert om hva en løsemiddelskade eller annen kjemisk helseskade innebærer, hvorfor den skadde har endret personlighet og hvordan en best skal takle en vanskelig familiær situasjon.

Mangel på slik kunnskap hos de pårørende skaper ofte unødige konflikter. Arbeidsmiljøskaddes Landsforening har som et av de viktigste formålene å tilrettelegge for en større forståelse og kunnskap omkring denne problematikken.

Vansker med å mestre aggressivitet er et sosialt handikap. For å skjule sine problemer med det er det vanlig at den skadde isolerer seg, og ofte er det ektefellen som må representere familien utad.

Med andre ord får den skadde ofte stadig færre kontakter med andre, og blir mer og mer avhengig av sin ektefelle og øvrige familie.

Løsemiddel- og andre kjemiske helseskader kan i mange tilfeller ikke helbredes, men man kan lære seg å leve med dem.

MEDLEMSFORDELER

Som hovedmedlem i Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (A.L.F) er du i tillegg fullverdig medlem i Norges Handikapforbund. Du får en rekke gode, nyttige og varierte medlemstilbud både igjennom A.L.F og NHF. Medlemskontigenten må være betalt for å kunne benytte seg av medlemsfordelene.

Råd og veiledningstjeneste.
Rettighetsinformasjon.

Rabattordninger på: Bensin, hotell-
opphold, feriereiser og bilutleie.

Bli medlem nå!

Gunstige forsikringsordninger.
Medlemskap i NAF til redusert pris.

NHFs feriehytte m/anneks kan
leies til svært gunstige priser.

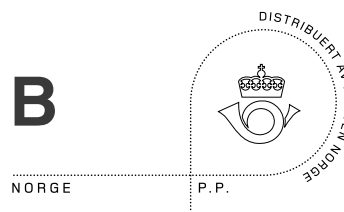
Medlemskontigent per 1.1.2003

Kr 270,- for hovedmedlemmer/interessesmedlemmer

Kr 135,- for husstandsmedlemmer

ISSN 0802-6092

Returadresse:
Arbeidsmiljøskaddes
Landsforening
Postboks 9217 Grønland
0134 OSLO

A.L.Fs lokallag og kontaktpersoner

Akershus lag av A.L.F

Leder Tom Vernang
Steinsleppen 9, 1405 Langhus
Telefon 64 87 37 46
E-post: t-egil-v@online.no
Lagets adresse:
Holteveien 5, 1400 Ski
Lagets telefon 90 21 43 51

Aust-Agder lag av A.L.F

Leder Jens Olav Solli
Gml. Sandvigsvei 21
4816 Kolbjørnsvik
Telefon: 37 01 11 25
Mobil: 90 60 12 33
E-post: jensolli@start.no
Lagets adresse:
Myratunet Bo & omsorgssenter
4849 Arendal

Buskerud lag av A.L.F

Leder Jan Arne Dammen
Revefaret 47, 3033 Drammen
Telefon: 32 88 55 07
Mobil: 90 59 31 53
E-post: arnedam@online.no

Finnmark lag av A.L.F

Kontaktperson Bjørn-Erik Reiersen
Marienlund 21 B, 9511 Alta
Mobil: 91 55 76 00
E-post: reiersen@hoved.net

Hedmark

Norges Handikapforbund
Postboks 9217 Grønland
0134 Oslo
E-post: helseskader@nhf.no

Hordaland lag av A.L.F

Kontaktperson: Fred Gunnar Eide
Hylkjebakken 12, 5109 Hylkje
Telefon: 55 24 88 24
Mobil: 99 35 88 86

Møre og Romsdal lag av A.L.F

Leder Frode Steen Gunstensen
Moen, 6440 Elnesvågen
Telefon: 71 26 50 82
Mobil: 99 74 66 72
E-post: frode@alfnorge.no

Nordland

Norges Handikapforbund
Postboks 9217 Grønland
0134 Oslo
E-post: helseskader@nhf.no

Nord-Trøndelag lag av A.L.F

Leder Svein Bedin
Heggli, 7600 Levanger
Telefon 74 09 58 28
Mobil 95 15 64 81
E-post: sve-bedi@online.no

Oppland lag av A.L.F

Leder Jan Bakken
Åveitbakken 1 A, 2609 Lillehammer
Telefon: 61 25 48 75
Mobil: 92 03 41 53
E-post: ja-torb@online.no

Oslo lag av A.L.F

Leder Geir Werner
Norderhovgt. 34 B, 0654 Oslo
Mobil: 92 82 06 75
E-post: geir.werner@chello.no

Oslo lag avd. Offshore

Leder Sigmund Aven
Postboks 9217 Grønland
0134 Oslo
Telefon: 24 10 25 35
Mobil leder: 41 02 72 27
Mobil nestleder: 91 13 19 69
E-post: alfoffshore@nhf.no
sigmundaven@gmail.com
janbik@c2i.net

Rogaland lag av A.L.F

NHF Sørvest
Kokstadveien 46 B, 5257 Kokstad
Telefon: 55 11 99 50
E-post: nhf.soerwest@nhf.no

Sogn og Fjordane

Kontaktperson Kjell Horn
6770 Nordfjordeid
Telefon: 57 86 00 24
Mobil: 48 10 00 34
E-post: helseskader@nhf.no

Sør-Trøndelag lag av A.L.F

Leder Unni Jensen
Bjørnebyv.19 A, 7025 Trondheim
Telefon/-faks 72 55 98 01
E-post: u_jensen@c2i.net

Telemark lag av A.L.F

Leder John André
Porsgrunnsvegen 19 A, 3730 Skien
Telefon: 35 52 12 83
E-post: e-andren@online.no

Troms lag av A.L.F

Leder Tormod Hansen
Hans Nilsens vei 19, 9020 Tromsdalen
Telefon: 77 63 51 05
Mobil: 41 55 15 00
E-post: annsylvi@frisurf.no

Vest-Agder lag av A.L.F

Leder Lars Kristian Hille
Postboks 168, 4502 Mandal
Telefon: 38 26 11 65
Mobil: 91 30 88 73
E-post: kr-hil@frisurf.no

Vestfold lag av A.L.F

NHF Oslofjord Vest
Tollbugt. 115, 3041 Drammen
Telefon: 32 88 29 29
Telefaks: 32 88 29 20
E-post: nhf.oslofjordvest@nhf.no

Østfold lag av A.L.F

NHF Øst
Holteveien 5, 1400 Ski
Telefon: 64 87 88 44
Telefaks: 64 87 88 49
E-post: nhf.oest@nhf.no

A.L.F Internasjonal, Spania

Rune Bergmann
Apartado 122
03581 Alfaz Playa
Alicante
Spania
Telefon: 0034 - 965878742
E-post: runebergmann@yahoo.com